ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 41 ՀՈՐՈՎՈՐԴ ՏԱՐԻ Երեքշաբթի 24 Մարտի **1887** Երեքշաբթի 24 Մարտի ՀՈՐՈՎՈՐԴ ՏԱՐԻ № 41

Տարեկան 10 րուբլի, վեց ամիսը՝ 6 րուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ր. 50 կ., ամիսը՝ 1 ր. 50 կ., հատմ՝ 5 կոպեկ։
Բաժանորդ գրվում են Թիֆլիսում միևնոյն խմբագրատանը։

Խմբագրութիւն Հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ» կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր (բացի տոն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնները ընդունվում են ամեն լեզուներով։
Յայտարարութիւնների գնաին 2 կ., ընկալեալների համար կրկնապատիկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—

Քրոնիկոն.—Լուրեր։ Գիւղական հոգևորականութեան հիմնական պահանջը։

Քաղաքական.—Քաղաքական տեսութիւն։ Լուրեր։

Խառն լուրեր։

«Նոր-Դար»-ի հեռագիրները։

Բանասիրական. — Խմբագիր (Վ. Յովհաննից) (շարունակ.)

Յայտարարութիւններ։

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

ԼՕՆԴՈՆԻՑ.—Կալկաթայի (Հնդկաստանի) համբաւաւոր վաճառական և բազմաթիւ չորհնաւորի տէր Յարութիւն Գրիգոր Աբգարի անդրանիկ որդի՝ Յովհաննէս Յարութիւն Գրիգոր Աբգարը, որ անգլիական կրթութիւն ունի ստացած, լսանել փաստաբան է և անգլիական դատարանում գատաւորի պաշտօն է վարած, ճանապարհորդում է աշխարհառեւտրութեան համար և շուտով կը հասնի Կալկաս և ձգի մօտ Թիֆլիս։ Աւելի կոնեհաք տեսնելու Հնդկաստանի հայ գաղթականութեան ամենահարուստ և քաղաքակրթուած պատկառելի ընտիր ներկայացուցիչներից մէկին։ Որովհետև ձեր օրագիրը, պատուական «Նոր-Դար»-ը Լօնդոնում, ինչպէս և Հնդկաստան և ամենուրեք աղգայնոց մօտ չատ լարպուած է, այս մասնաւոր տեղեկութիւնը հաղորդելով կամենանք ձեր տարածուած օրագրի միջոցաւ աւելի տալ կովկասեցի հայերին տեսնել Հնդկաստանցի մի համբաւաւոր կրթուած հայի, համոզուած լինելով, որ այդ դէպքը հաղուագիւտ է հետաքրքրական։

—

ԹԷՄԻՐ-ԽԱՆ-ՇՈՒՐԱՅԻՑ. — Ապահով ձմեռը լաւ անցկացաւ, բայց մարտի 9-ին պարսիկների Նօվրուզից սկսեց անձրևը, որին յաջորդեց ձիւնը և 2 օր չարունակ եկաւ, այնպէս որ մեզանում այժմ կատարեալ ձմեռ է։

Մեզանում գողութիւն, աւազակութիւն, մարդասպանութիւն գրեթէ բոլորովին չկան. բայց առևտուրը չատ ընկած դրութեան մէջ է, բոլորն էլ գանգատւում են իրենց առևտրից։

—

Ինչպէս մեզ հաղորդում են, Թատրոնական գրների մի խումբ մտադիր է պ. Գէորգ Զմշկեանի բեմական գործունէութեան քսան և հինգամեակը տօնել։ Այդ ըստ ինքեան համակրելի ջօրեվարեի առթիւ թատրոնասէրները մտադիր են առաջիկայ ապրիլի 26-ին ներկայացնելու չարգելի Գէորգ Զմշկեանի թարգմանած «Գևորդատառնուհի» պիեսան։ Հասարակական ասպարիզում աշխատաւորներին չարգելը և ըստ արժանւոյն վարձատրելը՝ պատիւ է բերում այն հասարակութեան, որին նրանք ծառայած են եղել աշխատաւորի ժիր ոյժերը։

—

Մասնաւոր հեռագրից տեղեկանում ենք, իբրև թէ «կերօսինանոյքը» վրճռուել է և Նօբել ու Շիբաևի ֆիրմաները չատով կսկսեն Սարատովից մինչև Միխայլովա կայարանը խողովակներ չարազատել։ Կերօսինանոյքը իւրաքանչիւր անհատին թոյլ է տուել, որպէս զի մենաւաճառութիւն չծագի նաւթային գործում։ Դժուար է ի հարկէ այդ հեռագրի ճշտութեան վերաբերութիւնը, բայց կրկին դա չյս է Բագուի կերօսինատէրերի համար։

—

Թիֆլիսի ոստիկանապետի կարգադրութեամբ ոստիկանական ծառայողները պիտի հսկեն խմիչքավաճառանոցներին, որպէսզի նրանք ճշտութեամբ կատարեն օրէնքի պահանջները։ Ասում են, որ մեծ պակասութիւններ են առաջ գալու։ Մենք արդէն վաղուց մատնացոյց էինք արել դրանց վրայ, և ոչ միայն այդքան, այլ և մասնաւորների, սահրիչների և չատ ուրիշների էլ պակաս կեղտի մէջ չեն պահում իրենց խանութները... Ամառը մօտենում է, չոգերը սկսում են և տարափոխիկ հիւանդութիւններն էլ չատով կայցելեն մեզ։

—

ԲԱԳՈՒԻՑ.—Մեր «Մարդ. ընկերութեան» խորհրդի պ. պ. անդամները ընկերութեան հրիւրատած չէնքի վերայ վերջերումս, որքան նշմարում ենք, սառն աչքով են նայում։ Այդ սառնութիւնը մասամբ պատճառաբանում են, որ ուշադրութիւնը «ազգասառնոյի» չինութեան վերայ է ամելի դարձրած... Գոհութիւն Աստուծոյ, որ ազգասառնոյի չէնքը սկսուց չինուել... հիմայ տեսնենք երբ կը ձեռնարկեն դպրոցի վերաչինութեանը և կամ այլ տեղ նոր չինութեանը։

—

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻՑ.—Մարտի 11-ին ուրբաթ ժամի 7-ին Նեվսկի պրոսպեկտի վերայ, ամենաբազմամարդ տեղում, իւր պողպատէ պ. Սարգիս Գոճաիվի վերայ չարձակուեցաւ իւր նախկին գործակատար Գրիգոր Խէչումով և վեց անգամ արձակելով ատրճանակը, 4 տեղից վիրաւորեց Գոճաիվին, երկուսը վարին դիպաւ և երկուսը ոտներին։ Բժիշկի խօսքերին նայած, վէրքերը այնքան վտանգաւոր չեն։ Բայց հետաքրքիր է ոճրագործութեան պատճառը։

Խէչումովը ծառայում էր Գոճաիվի մօտ։ Գոճաիվ դնացած լինելով Սղնախ, այտեղից գրում են նրան որ իբր թէ՝ Խէչումովը պինդ է զողացել և ծախել է ուրիշի վերայ։ Այս բանի վերայ առանց գործը քննելու, Սղնախից Գոճաիվ իւր մտերիմ բարեկամին՝ Ա. Լ-ին պատանդելու։ Բայց նրա չարգանքին ճչմարիտ, արժանի եմ, և անկասկած նա չէ էլ մերժում ինձ այդ. վերաւ, ինչ մեծ հաւատ էր, որ նա ընծայից ինձ—չկամեցաւ անծանօթ մնալ ալ ևս, և մինչև անգամ հրաւիրից, որ Նոր Ձեռագիրը անմիջապէս իւր տանը տանամ։ Բայց սէր... Արդ ինչ սէր եմ չանդգնում պահանջել նրանից,—և այն էլ այնպիսի մի կնոջից, որ առանց այն էլ արդէն մեծամեծ պահանջների է ենթարկուած իւր ընտանիքի կողմից... Ինչ փոյթ միաք, դա բոլորովին հերոսի արժանի մի միաք էր երեակայելը, թէ այդ երիտասարդ կինը պարտաւոր էր ինձ սիրել, ինչ է, առանց խմբագրական կանոններին նայելու հրատարակել եմ նրա անտատպիր չօտուածները, որոնք բացի այդ, պատիւ են բերում իմ թերթին։ Ինչ ամօթալի բան, որ այս անբաղդ կնոջ միմիայն հասկանութեան է պատահում, և մինչ նոյն իսկ այնտեղ, ուր իւր պատիւն է հաւատացել, ում իրեն պաշտպան է ընտրել։ Ոչ, առաւել գաղտնարանական են մեր չարաբերութիւնները։ Ես այնքանով էլ պէտք է բաւականանամ, որ նրա բարեկամը, օգնականը, պաշտպանը լինիմ— և այսուհետև, առանց միանգամայն հրաժարուելու, որ իւրաքանչիւր մի առիթի համար պատասխանը գործ կատարելով, ինքն ըստ ինքեան արդէն իրաւունք ևմ ստանում այդպիսի մի մեծ հրջանակութեան»։

Ապահով գոն Պերպատան էլի իւր նախկին դրութիւնը ստացաւ։ Բոլոր ընտրութիւնը չատ անգամ էր նրան սխալների մէջ ձգում, և այդ դրէթ դուրս պիտի մարդու համար ընտրութեան պակասութիւնն հետևանք կարող էր թուել. մինչդեռ դրա իսկ պատճառներն էին—իւր երևակայութիւնն ու տաք ընտրութիւնը։ Սակայն երբէք էլ երկար չէին տևում նրա սխալանքները։ Նա ազնուութեամբ և անդադրում աշխատում էր իրեն ուղղել վերայ։ Այդպիսի միջոցներին չատ անգամ նա սկսում էր ջանք պահանջել ինքն իրեն և աննպատակ գոյներով նկարագրել։ Բայց սակայն, նրա կարծիքով, ոչ թէ նա է ապնի՝ որ բարոյական սխալանքների մէջ չէ ընկնում, համաձայն, ով անտարբեր չէ դէպի այդ սխալները և իւր հոգևոր կեանքի մէջ աշխատում է կրկին վերականգնել ճչմարտութիւնը դէպ իւր «ես»-ը։

Ցան գալով, խմբագիրը վանից լամպարը, և իսկոյն և նի ձեռը գարկեց ձեռագիրը կարդալու. դա կապուած էր պատճառաբանութեամբ դէպի Թաւչիայ ժամանակները։

Նոր գլուխը հետևիւալ խօսքերով էր սկսում. «Երբ ես Լէօկադիայի պատմութիւնն էի սկսում, ընթերցողներիս համար հետաքրքրական էր, որ ամեն մի նոր գլուխ ինձ համար մեծ նեղութիւն ունենայ, ինչպէս «Кавъ»-ը ասում է, կատարեալ անձնական մտահակցութիւնը անհրաժեշտ կացուցանող իրողութիւններ լինելու պատճառով։

—

ՈՒԶՈՒՆ-ԱԴԱՅԻՑ. — Տեղիս առևտուրը ընկած է։ Առաջ այստեղ 5 խանութ կար, իսկ այժմ դրանց թիւը հասնում է հօթանասունի։

Թուղթ խաղալու ախտը այստեղ խիստ տարածւում է, մարդիկ իրենց օրական ապրուստը, արիւն քրտինքով վաստակածը այդ գարչելի սովորութեանն են զոհում։

—

ԹԷՄԻՐ-ԽԱՆ-ՇՈՒՐԱՅԻՑ.— Մի նոր սովորութիւն է մտել մեր մէջ. տեղիս հայ երիտասարդները մեր քաղաքի հայոց օրիորդներին թողած, գնում են Ասորեստանից են կին առնում. բայց մեր քաղաքի օրիորդներին ուրիշ տեղերից առնողներ չկան. հարց է թէ ինչ դրութիւն կստանայ մեր վիճակը։ Ցոյց տալու համար, թէ ուրիշ տեղից եկած հարսերը ինչ վիճակի են հասնում, մենք կը տեղնք մի դէպք։ Մի քանի տարի սրանից առաջ մի երիտասարդ Ասորեստանից մի չատ ազնիւ օրիորդի հետ պսակվում է և իւր հետ բերում Շուբաչ. մի փոքր ժամանակից յետոյ երիտասարդի եղբայրների մէջ երկպառակութիւն է ընկնում նորահարսի պատճառով. և ահա մի օր, երբ նորահարսն ծննդեան օրերը մօտեցած են լինում, տան մեծ հարսը հրաւիրում է տնից դուրս գնալ. նորահարսը ճարահատուած, այդ յաւելի դրութեան մէջ, կարք է նստում և գնում ուրիշ տուն. բայց մինչև իւր նոր բնակարանը հասնելը՝ ցաւը սաստկանում է, և հազիւ տուն է մտնում, որ երեխային աղատուի, օտարութեան մէջ չունենալով ոչ բարեկամ, ոչ ազգական

—

ԹԷՄԻՐ-ԽԱՆ-ՇՈՒՐԱՅԻՑ.— Մի նոր սովորութիւն է մտել մեր մէջ. տեղիս հայ երիտասարդները մեր քաղաքի հայոց օրիորդներին թողած, գնում են Ասորեստանից են կին առնում. բայց մեր քաղաքի օրիորդներին ուրիշ տեղերից առնողներ չկան. հարց է թէ ինչ դրութիւն կստանայ մեր վիճակը։ Ցոյց տալու համար, թէ ուրիշ տեղից եկած հարսերը ինչ վիճակի են հասնում, մենք կը տեսնենք մի դէպք։ Մի քանի տարի սրանից առաջ մի երիտասարդ Ասորեստանից մի չատ ազնիւ օրիորդի հետ պսակվում է և իւր հետ բերում Շուբաչ. մի փոքր ժամանակից յետոյ երիտասարդի եղբայրների մէջ երկպառակութիւն է ընկնում նորահարսի պատճառով. և ահա մի օր, երբ նորահարսն ծննդեան օրերը մօտեցած են լինում, տան մեծ հարսը հրաւիրում է տնից դուրս գնալ. նորահարսը ճարահատուած, այդ յաւելի դրութեան մէջ, կարք է նստում և գնում ուրիշ տուն. բայց մինչև իւր նոր բնակարանը հասնելը՝ ցաւը սաստկանում է, և հազիւ տուն է մտնում, որ երեխային աղատուի, օտարութեան մէջ չունենալով ոչ բարեկամ, ոչ ազգական

—

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳԻՐ *)

(Վէպ Ց. Վ. Վիլմանի)
(Գերմաներէնից)

Սակայն երիտասարդը չատով էլ այս վիրաւորիչ մաքերի համար ատացաւ իւր պատիժը։ Ահա մօտ երկու ժամ էր ինչ որ նա մեն էր գալիս վիրավիչալ տան առաջ, բայց դեռ ոչ ոք չէր երևում. նա արդէն սկսել էր իւր բուռն ցանկացած կնոջ գալու մասին կասկածել, երբ յանկարծ, պալատի պատչգամբից՝ որ ոչ մի չարժում չէր լսում, մի ինչ-որ ծանր վայր ընկաւ նրա ոտների առաջ։ Բայց դոն Պերպատան չտեսաւ սակայն, թէ ով էր ձգողը։

Ամեն բան կրկին թաղուեցաւ գիշերային լռութեան մէջ և բոլոր երևոյթին բնականոնական դիպուածը արագով էլ վերջացաւ։

Գործն այսպիսի ելքից բոլորովին ամօթահար եղած, երիտասարդը կատացաւ, վերցրեց մի փոքրիկ ծրար, և չտապով դրեց իւր գրպանը։ Նա գիտէնն էր մտնում ամօթից, որ իւր պաշտած կինը նրան կանչել էր միայն նրա համար, որ իւր վկայ չտուննակութիւնն կամ վերջաւորութիւնը տար. իհարկէ այս ձևը նրա համար չատ չարմար էր։ Ամօթութեան զգացմունքին աւելացաւ և բարկութիւնը։ «Ուրեմն նրա համար նշանակում է ես ոչ այլ ինչ եմ, եթէ ոչ մի զէնք. նա ինձ գործ է ածում այնպէս, ինչպէս որ մուրճը, գրիչը կամ մի այլ անկենդան գործիքն են գործածում։ Այո, աւելի ևս վատ։ Նա չարաչար օգտւում է այն զգացումից, որ այդպիսի մի սովորականից դուրս գեղանի կին—նա չէ կարող չգիտենալ այդ—գարթեցնում է մարդու մէջ. բայց այդ զգացմունքը նրա համար ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ մի կապ, որով ուզածին պէս պիտի ման բերէ ինձ։ Բայց ես, վիմար, վիմար, կարծում էի, թէ նրա այդքան մերձ խօսքեր էի կարդում»։ Ատատրապէս այս խօսքերն ու մտքերն էին, որ մեծ մէջ ծարը վերցնելուց յետոյ կատաղաբար զարհուրեցան երիտասարդի հոգու մէջ։ Առանց տեղից չարժուելու, նա դեռ էլի սպասում էր նոյն՝ երկու երեք վայրկեան, և վերջապէս քաղցրդ ժամ, բայց ոչինչ չէր երևում այլ ևս։ Դրանից յետոյ, դոն Պերպատան վճռականն չարժումով չուռ եկաւ և արագ քայլերով վերադարձաւ տուն։

Ճանապարհին չտուող նրա բարկութիւնը։ Նա հասկացաւ իւր բարկութեան անտեղիութիւնը և ատաց ինքն իրան. «Այո, ես ինչ իրաւունք ունիմ այդ կնոջ սէրը պահանջելու։ Բայց նրա չարգանքին ճչմարիտ, արժանի եմ, և անկասկած նա չէ էլ մերժում ինձ այդ. վերաւ, ինչ մեծ հաւատ էր, որ նա ընծայից ինձ—չկամեցաւ անծանօթ մնալ ալ ևս, և մինչև անգամ հրաւիրից, որ Նոր Ձեռագիրը անմիջապէս իւր տանը տանամ։ Բայց սէր... Արդ ինչ սէր եմ չանդգնում պահանջել նրանից,—և այն էլ այնպիսի մի կնոջից, որ առանց այն էլ արդէն մեծամեծ պահանջների է ենթարկուած իւր ընտանիքի կողմից... Ինչ փոյթ միաք, դա բոլորովին հերոսի արժանի մի միաք էր երեակայելը, թէ այդ երիտասարդ կինը պարտաւոր էր ինձ սիրել, ինչ է, առանց խմբագրական կանոններին նայելու հրատարակել եմ նրա անտատպիր չօտուածները, որոնք բացի այդ, պատիւ են բերում իմ թերթին։ Ինչ ամօթալի բան, որ այս անբաղդ կնոջ միմիայն հասկանութեան է պատահում, և մինչ նոյն իսկ այնտեղ, ուր իւր պատիւն է հաւատացել, ում իրեն պաշտպան է ընտրել։ Ոչ, առաւել գաղտնարանական են մեր չարաբերութիւնները։ Ես այնքանով էլ պէտք է բաւականանամ, որ նրա բարեկամը, օգնականը, պաշտպանը լինիմ— և այսուհետև, առանց միանգամայն հրաժարուելու, որ իւրաքանչիւր մի առիթի համար պատասխանը գործ կատարելով, ինքն ըստ ինքեան արդէն իրաւունք ևմ ստանում այդպիսի մի մեծ հրջանակութեան»։

Ապահով գոն Պերպատան էլի իւր նախկին դրութիւնը ստացաւ։ Բոլոր ընտրութիւնը չատ անգամ էր նրան սխալների մէջ ձգում, և այդ դրէթ դուրս պիտի մարդու համար ընտրութեան պակասութիւնն հետևանք կարող էր թուել. մինչդեռ դրա իսկ պատճառներն էին—իւր երևակայութիւնն ու տաք ընտրութիւնը։ Սակայն երբէք էլ երկար չէին տևում նրա սխալանքները։ Նա ազնուութեամբ և անդադրում աշխատում էր իրեն ուղղել վերայ։ Այդպիսի միջոցներին չատ անգամ նա սկսում էր ջանք պահանջել ինքն իրեն և աննպատակ գոյներով նկարագրել։ Բայց սակայն, նրա կարծիքով, ոչ թէ նա է ապնի՝ որ բարոյական սխալանքների մէջ չէ ընկնում, համաձայն, ով անտարբեր չէ դէպի այդ սխալները և իւր հոգևոր կեանքի մէջ աշխատում է կրկին վերականգնել ճչմարտութիւնը դէպ իւր «ես»-ը։

Ցան գալով, խմբագիրը վանից լամպարը, և իսկոյն և նի ձեռը գարկեց ձեռագիրը կարդալու. դա կապուած էր պատճառաբանութեամբ դէպի Թաւչիայ ժամանակները։

Նոր գլուխը հետևիւալ խօսքերով էր սկսում. «Երբ ես Լէօկադիայի պատմութիւնն էի սկսում, ընթերցողներիս համար հետաքրքրական էր, որ ամեն մի նոր գլուխ ինձ համար մեծ նեղութիւն ունենայ, ինչպէս «Кавъ»-ը ասում է, կատարեալ անձնական մտահակցութիւնը անհրաժեշտ կացուցանող իրողութիւններ լինելու պատճառով։

—

*) Տես № 40.

ԱՆԿԱՐԱ.—Հունվարի 31-ի հեռագրով Անգորայի նահանգապետ Ռեշիդ փաշան հաղորդում է, որ Անգորայի նահանգի Ղարա-Հիսար գավառում ավազակների մի խումբ, որ բաղկացած էր 30 հոգուց, հարձակվել է Ղարա-Հիսարի գավառապետի վրա, երբ նա ճանապարհ էր ընկել Անգորա գալու համար։ Ավազակները գավառապետի ուղեկցող զորքերի հետ կռվի մեջ են մտել, որի ընթացքում 3 ավազակ սպանվել է, 4 հոգի ձերբակալվել, իսկ մնացածները ցրվել են։ Ավազակների ձերբակալվածների մեջ կա նաև նրանց առաջնորդը։

ՊՈՍՏՈՎԱՅԱ ՏԵԼԵԳՐԱՖԻ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿԻ ԳՈՐԾԱԿԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Ցուցակ մարտի 31-ի դրությամբ

Ներկայումս Պոստովայա տելեգրաֆի գրասենյակներ կան Էջմիածնում, Վաղարշապատում, Ալեքսանդրապոլում, Կարսում, Ղարաքիլիսայում, Նոր-Բայազետում, Երևանում, Նախիջևանում, Ղարաբաղլարում, Ղարաքիլիսայում, Ղարաքիլիսայում, Ղարաքիլիսայ

ՊՈՀՈՁՈՆՈՁ

(Շարունակութիւն)

Ահա մի քանի գործարարներ որոնք ամէն առաւօտ կանուխ ժամանակ կը հաւաքուին Ռիշարի խանութին առջեւ, ուր կը սպասեն մինչեւ որ Ռիշարի կառքը պատրաստ ըլլայ։ Ռիշար ամէն առաւօտ կանուխ ժամանակ կ՚երթայ Ռուանի շուկան։ Ան ամէն առաւօտ կանուխ ժամանակ կ՚երթայ Ռուանի շուկան, որովհետեւ ամէն առաւօտ կանուխ ժամանակ կ՚երթայ Ռուանի շուկան։ Ան ամէն առաւօտ կանուխ ժամանակ կ՚երթայ Ռուանի շուկան, որովհետեւ ամէն առաւօտ կանուխ ժամանակ կ՚երթայ Ռուանի շուկան։

Ռիշարի կառքը պատրաստ է

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստոսի 7-ի խաւարումը, Արեգակի խաւարումը կլինի ամբողջ, և Եւրոպայում կ'պատահի չուրջ հրեք վայրկեան, իսկ դրանից շատ կամ քիչ տեւելը արդէն կախուած կլինի տեղի հեռաւորութիւնից։ Ներկրիս ամենից խաւար կ'պատէ, որ մինչև աստղերն անգամ պիտի երևան։ Կատարեալ խաւարումը պիտի երևայ Ռուսիայի Վիլնօ, Վելիկիա Լուկի, Տօրօպեց, Տօրժօկ, Տվերի, Մօսկվա (հիւսիսային մասից) Մօժայսկ, Դմիտրով, Կալեազին, Սուզդալ, Կօստրօմա, Կինեշմա, Եաւրիվեց Պօլօլսկի, Իւրիա, Տօբօլսկ, Իրկուտսկ, և Սիբիրի ամենածայրի նահանգատեղեաց։ Կատարեալ խաւարման միջոցին երկրիս երեսի գոնէրն ու ներկերը բոլորովին մեծ անծանօթի կերպարանք կը առնեն.—Կանաչը-մոխրագոյն կը գառնայ, միմիայն մութ և պայծառ գոյներ կլինին, իսկ միջակալ միջակներ չեն լինիլ, մարմնի կաշին մեռելագոյն կը գառնայ, իսկ հարիւրները կանաչաւուն գոյն կը առնայ։

Այդպիսի դէպքեր նկատած են։ դիտել և առաջները։ Արեւի կատարեալ խաւարումը տեղի է ունենում իւրաքանչիւր 18 տարի և 11 օրից վերջ, երբ արեւը, լուսինը և երկիրս հանդիպումների միևնոյն գծի վերայ են լինում կանգնած։ Այդ չրջանը գեռ հնումը քաղդէացիներն էին նկատած, որից օգուտ էին քաղում հասարակութեան վերայ ազդելու համար։ Բայց փաստերկան, որոնք ցոյց են տալիս, որ քաղդէացիներից առաջ էլ յայտնի էր այդ բանը։ Չինական քրոնիկների ամենահին ժամանակները (մօտ 2160 տարի Քրիստոսից առաջ) տեղեկութիւն կայ, որ Իօղդիանը պատնել է տուել երկու պետականներին նրա համար, որ նրանք մոռացել էին արեւի խաւարումը գուշակելու։ Երկրային չրջանի հանդէսային կէտերը կոչւում են վիշապի գլուխ և պոչ։ Հները առում էին, որ խաւարման համար հարկաւոր է ծնունդ լուսին վիշապի գլխին կամ պոչին լինի։

Այս անգամ գլխաւորապէս պետականները պիտի աշխատեն բացատրել այն չրջանակը, որ լուսով օդակի նման պատած է արեւին։ Գիտնականները դեռ մի որոշ եզրակացութեան չեն եկել այդ մասին։ Դրա համար երեք կարծիք կայ. առաջինը կարծում է, թէ դա արեգակի մթնոլորտն է, որ սովորական ժամանակ արեւի պայծառութիւնից չէ երևում. երկրորդը կարծում է, որ դա վոյլի է կազմուած նոյն տեսակ նիւթերից ինչ որ և վար ընկնող աստղերը. երրորդը թէօրիան պնդում է, թէ այդպիսի բան—լոկ ամենևին չկայ. հապա միայն այդպես երևում է մեր աչքին, որպէս տուբէկի ապակու պատուրութիւն։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ-Դ Ա Ր»-Ի

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԴՈՐՏԱԿԱՒՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. 20 Մարտի։ Իվանդօրօդօմբրօվեան երկաթուղու ընկերութեան թոյլ է արուած օբլիգացիական դրամագլուխի վերայ աւելացնել 1,518,125 ր. մետ. դէպի աւստրիական և պրուսիական սահմանները երկաթուղու գիծ անցկացնելու ինչպէս և Դօմբրօվսկի քարածուխի հանքն ու գինուորական հաստատութեան պահանջած լրացուցիչ աշխատանքները աներելու համար։ Օբլիգացիաներին յատկացնում են պետական ապահովութիւն շահի 4½%-ը և որոշեալ ժամանակ կանգեսիան գեղչելու։ Օբլիգացիաները հրատարակելու ժամանակն ու պայմանները ֆինանսների մինիստրութիւնն է որոշում։

Սենատը այսօր քրէական վճռաջինջ դեպարտամենտում լսեց Կօզլօվի հաստատական բանկում ապօրինի գործերի համար դատապարտուածների վճռաջինջ բողոքը։ Փոխ—դատախազի օգնական Մարկով իւր եզրակացութեան մէջ կարծիք յայտնեց բոլոր դանգատատուների խնդիրները անհետևանք թողնել։ Սենատը վճիռը յետաձգեց մարտի 27-ին յայտնելու։

ԿՈՒՐՍԿ. Կուրսկի եպիսկոպոս Միխայիլը վախճանեց։

ԲՈՒԽԱՐԱ. Այս օրերս Բուխարայի էմիրը և բարձրաստիճան անձերն ուրախութեամբ ընդունեցին Միջի-նԱսիական ընկերութեան տեսուչ-կարգադրիչ Կուդրիին։ Միջին-Ասիական հում նիւթը մանաւանդ բամբակը բարելաւելու վերաբերմամբ էմիրը և նրա աստիճանաւորները մեծ համակրութիւն ցոյց տուին։ Վերոյիշեալ ընկերութիւնը արդէն սկսաւ այս տարուայ բամբակի ցանքսի համար ամերիկական սերմեր բաժանել, և այդ պատճառով էլ բոլորովին հնարաւոր է սպասել, որ գործը կծաղկի եթէ նրան արժանի աջակցութիւնը ցոյց տրուի։

ՍՕՖԻԱ. Ռուշչուկի դէպքից յետոյ Սօֆիայում ձերբակալուած քաղաքական անձերը այժմ արդէն արձակուած են, բայց Կարավելօվից և Նիկիֆօրօվից։ Վերջինս, ինչպէս լսվում է, շուտով ազատելու համար երկրի ներսի քաղաքներից մինը կը ուղարկուի։

Բիզա-բէյը գնալու ամենևին ցանկութիւն չի յայտնել։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՕՐՍԱՆ

20 Մարտի

—

Լօնդօն $21^{7}/_{32}$ $21^{11}/_{32}$ $21^{1}/_{4}$

Համբուրգ $180^{1}/_{4}$, $180^{7}/_{8}$. $180^{1}/_{2}$

Պարիզ 224, $224^{1}/_{2}$, $224^{1}/_{4}$.

Պօլուիմպերիալ 9 ր. 27 կ. սակ.

Մաքս. կուպոն. $179^{3}/_{4}$ ր. — կ. սակ.

Արծաթ . . . . 1 ր. 41 կ. սակ.

Բօրսային դիս. 5 և $6^{1}/_{2}$%

Պետակ. բանկի 5% տոմսեր.

1-ին չրջանի 99 ր. 87 կ. գն.

2-րդ » . . 99 ր. 62 կ. սակ.

3-րդ » . . 99 ր. 12 կ. գն.

4-րդ » . . 99 ր. 12 կ. գն.

5-րդ » . . 99 ր. 12 կ. գն.

6-րդ » . . —

100 և 1000 արեւելեան փոխառութեան 5% տոմսեր

1-ին չրջանի 99 ր. 62 կ. սակ.

2-րդ » . . 99 ր. 62 կ. սակ.

3-րդ » . . 99 ր. 87 կ. սակ.

Առաջին ներքին փոխառութեան 5% տոնող դումարի տոմսեր . . . $245^{1}/_{4}$ ր. — սակ.

2-րդ . . . . $230^{1}/_{2}$ ր. — սակ.

$5^{1}/_{2}$% բնեռեր 103 ր. 87 ծախ.

Ոսկէ բնեռ. $191^{1}/_{2}$ ր. — սակ.

Թիֆ. քաղաք. վարկի բնեռեր.

օբլիգ. . . . . — ր. ծախ.

Պետերբուրգի բօրսայի տրամադրութիւնը հաստատ է։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. 21 Մարտի։ Ռազմական գեպարտամենտի դիրեկտօր Գուրնօվօյին բարձրագոյն գոհունակութիւն է արտայայտել իւր շատ լաւ—օրինակելի պարտականատարութեան համար։

«Journal de. St. Pétersb.»-ը ցոյց տալով վերջերս Աւստրօտանից ըստացուած որոշ նպատակի հասնելու համար խիստ հեռագիրների վերայ, ասում է, որ այդպիսի հեռագիրները սովորաբար ժողովրդին ուբօրսան աղմկելու նպատակ են ունենում. բայց ոչինչ առիթ չկայ էմիրի թշնամանալուն Ռուսիային և Պետերբուրգում աւստրական սահմանագծի խնդիրը կանոնաւորելու մօտակայ ժամադրութիւնը նոյնպէս ապացոյց է այդպիսի լուրերի սուտ լինելուն։

ԼՕՆԴՕՆ. Լօրդերի ժողովում Հնդկաստանի մինիստրը յայտարարեց, որ նա նշանակութիւն չէ տալիս աւստրական էմիրի Ռուսիային որբազան պատերազմ յայտնելու լուրին, և չէ հաւատում, որ էմիրը թշնամական մտքեր ունենար դէպի Ռուսիան։ Աւստրիատանում պատահած անկարգութիւնների մասին լուրերը լսեցին։

Պատգամաւորների ժողովը առաջին ընթերցումից յետոյ ընդունեց Իրլանդիայի մասին օրինագիծը։

ՊԱՐԻԶ. «Liberté» լրագիրը հաստատում է, իբրև թէ Ռուսիան պաշտօնապէս համաձայնել է Ֆրանսիական 1889-ի համաշխարհային ցուցահանդիսին մասնակցելու։

ԲՈՒԿԱՐԵՍՏ. Բօլգարական երկու գաղթականներ փորձ արին այստեղ գտնուող Ռուշչուկի ժամանակաւոր քաղաքապետ Մանտօվին սպանելու։ Մանտօվը վիրաւորուած է, բայց ըստ երևոյթին, վտանգաւոր չէ վերքը։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. 22 Մարտի։ Այսօր ժամանեց Գերմանիայի ռուսական դեսպան դրաֆ Նուվելով։

Ինչպէս լսվում է, անցագրերի յանձնաժողովը կարծիք է յայտնել գնման 129 յօդ. փոխանելու մասին, որի համաձայն անցագիր տալիս էին միայն այն դիւղացիներին և քաղաքացիներին, որոնք հաշվում են այն հասարակութեան անդամ, որոնց վերայ է անվճար պարտքը։ Մանաժողովը նախագծում է ազատօրէն անցագիր տալ այն անձերին՝ հարկատուներից, որոնք աշխատութեան համար հեռանում են ուրիշ տեղ։

Ֆինանսների մինիստրը պետական խորհրդին ներկայացրեց Սիբիրի ֆինանսական և մաքսային մասը բարեփոխելու առաջարկութիւնը. մինչև այժմ վերաքննիչները և վերահսկողները նշանակվում են ընդհանուր նահանգապետների կողմից։ Վերջնեգրադսկու նախագիծը առաջարկում է բոլոր Ռուսիայի համար ընդհանուր մի նախագիծ կազմել, որով մաքսային հաստատութեան բարձրագոյն ատեաններն ու ֆինանսների մինիստրութեան կողմից են նշանակվում։ Նոյնպէս առաջարկվում է նահանգական և գաւառական գանձարանների բարեփոխութիւնը մի ընդհանուր հիմքի վերայ և մի պետական բանկի մի քանի ճիւղերի բացումը։

ԲՈՒԿԱՐԵՍՏ. «Հաւատի գործադրութեան» ընկերութիւնից.—Սօֆիայից ուղարկուած հեռագրում կասկածաւոր նշանակութեան նաւը, դուրս եկաւ, որ Նօրվեգիական «Ուտանա» նաւն է, որ Բադուեվայ է գնալիս եղել գինի առնելու համար։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. «Нов. Вр.»-ն հաղորդում է, որ ծովային մինիստրութեան կառավարիչը ապրիլին կը գնայ Նիկօլաեվ և Սեվաստապօլ շինուած նաւերը տեսնելու համար։

«С.-Пет. Вѣд.» հաղորդում է, որ մինիստրների խորհուրդը մարտի 24-ին պիտի քննէ Կասպից—Սեւ ծովի նաւթանցքի և նաւթի վերայ հարկ դնելու խնդիրը։

Նոյն լրագիրը հաղորդում է, որ շատ գաւառներում ազնուականական հողային բանկի մասնաճիւղերն են բացվում։

ՍՕՖԻԱ. Աւստրիա-Ունգարիայից բերուած բոլոր մթերեղէնների համար բոլոր Դանուբի նաւահանգիստներում մաքրանոց (կարանտին) է նշանակուած։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ 23 Մարտի։ «Новости»-ն հաղորդում է, որ տեղական հաստատութիւնների բարեփոխութիւնների յանձնաժողովը աւարտել է իւր պարապմունքները։ Նահանգներում գաւառական կառավարիչները (գէմսկի նաչալնիկ) մտցնելը վերջնականապէս նախագծուած է այն տեղերի համար, ուր զեմստվոներ կան։ Եւ որովհետև գաւառական կառավարիչների (պետերի) վերայ բացի վարչական պարտականութիւններից գաւառներում գաստաւորի պարտքն էլ պիտի ունենան, ուստի յանձնաժողովը կարդ է որոշել գաւառական կառավարիչների գործերից մէկ իրենց մօտ և համագումարներում։

«Нов. Вр.»-ին հաղորդում է, որ ֆինանսների մինիստրը պետական խորհրդին առաջարկել է բարձր հարկ դնել արտասահմանի անցագրերի վերայ։ Անցագրի ամենավոքր վճարը, երեք ամսուայ համար կը լինի 30 ռուբլի ոսկով, յետևեալ մինչև մի տարի իւրաքանչիւր ամսին կաւնուի 15 ական ռուբլի ոսկով, իսկ մի տարուց աւելի—մի մի ռուբլի ոսկով օրական, կամ տարեկան 360 ռուբլի ոսկով։

ՄԱԴՐԻԴ. Երէկ պատգամաւորների ժողովի ժամանակ, ժողովի գահլիճը տանող գրան եաւը վառած գնդակ է գտնուած պայթուցիկ նիւթերով լի։ Ֆինանսների մինիստրութեան տան աստիճանների վերայ անցեալ գիշերները պայթեց մի այդպիսի գնդակ, որի միջոցին ջարդուել էր պատուհանի մի քանի ապակիները։ Վիրաւորուածներ չկան։

Խմբագիր-հրատարակիչ

ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ.

գնացքների երթևեկութիւնը «Թիֆլիսի» կայարանում։

Բաթում գնում է պօստ. առաւ. 8 ժ. 49 վ.
Բաթումից գալիս է ,, երեկ. 10 ժ. 15 վ.
Բագու գնում է ,, երեկ. 10 ժ. 46 վ.
Բագուից գալիս է ,, առաւ. 8 ժ. 6 վ.
Թիֆլիսից Սուրամ գնում է ապրանք-քակէց-մարդակից գնացքը ցերե. 3 ժ. 21 վ.
Սուրամից գալիս է ապր. մարդ. գնացք առաւ. . . . . 8 ժ. 24 վ.
Թիֆլիսից խառն գնաց. առաւօտ. 9 ժ. 30 վ.
Ախալցխայից ,, ,, երեկոյեան 9 ժ. 10 վ.

—

Մինչև 1887 թ. մայիսի 10-ը կանոնաւոր պօստային երթևեկութիւն

Հինգ հողմ տեղ ունեցող կառքով. փիշերանոց կայ Մլեթում։

Թիֆլիսից և Վլադիկավկասից գալիս են գալիս առաւօտեան . . . . . 8 ժ.
Թիֆլիս և Վլադիկավ. գալիս են երեկ. 8 ժ.
Վեց հողմ տեղ ունեցող կառքով առանց դիշերելու տեղի։

Թիֆլիսից և Վլադիկավկասից գալիս են գալիս ցերեկը . . . . . 4 ժ.
Թիֆլիս և Վլադիկավկաս գալիս են երեկոյեան . . . . . 8 ժ.

ԳԻՒՐԳ ԵՒԱՆԳՈՒԼԵԱՆՑ և տիկ. ՆԱՏԱԼԻԱ ՄԻՐԻՄԱՆԵԱՆՑ յաւէտ սրտի յայտնում են իրենց մօր ԿԱՏԱՐԻՆԷ ԵՒԱՆԳՈՒԼԵԱՆՑԻ մահը։ Յուղարկաւորութիւնը լինելու է մարտի 25-ին ժամի 10-ի կէսին սեպհական տնից (տնկիւն Մեծ Վլադիմիրսկայա և Սապեօրնայեայ № 8/19) Զրկինենց եկեղեցին։

1—1

12,000 ՐՈՒԲԼԻ

Հարկաւոր է և դրա համար ԳՐԱՒ Է դրվում Թիֆլիսի ամենալաւ մասում նշանաւոր դին ունեցող ՄԻ ՄԵԾ ՏՈՒՆ։

Յանկացողները տեղեկութիւնների համար կարող են դիմել «Նոր-Դար»-ի խմբագրութեան (Տրօյիցկի փողոց, տուն № 9-ը) իրենց պայմանները բերանացի կամ գրաւոր յայտնելով։

Օտար քաղաքներից դրում են այս հասցէով. Тифлисъ, въ Редакцію «Норъ-Даръ».

15—6

ՍԱՎՎԱ ՄՕՐՕԶՕՎԻ ՈՐԴԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ՆԻԿՕԼԱՅԱՆ ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Պատիւ ունի պ. պ. վաճառականներին յայտարարելու, որ իրենց գործարանի ապրանքները կոլոով (օպօվ) վաճառելու համար հետևալ բացուած է ԲԱԴՈՒԻՈՒՄ,

1865 1882

Ապրանքների գները նշանակուած են միատեսակ Մօսկվայում գտնուիլն ունեցող գների հետ։

Բագուում պահեստը գտնվում է Լալաեվի տանը, Լալաեվսկի անցքի վերայ։

6—2

Дозволено цензурою Тифлисъ 23-го Марта 1887 г. Տպարան Մ. Գ. Գօտիճեանց Типографія М. Д. Ротиніанцъ Гол. пр., д. № 41